

Fridrich z Bílé (†1621). Zapomenutý stavovský direktor

Jan KILIÁN

Abstract: The article deals with life and career of one of the victims of the Prague execution in 1621, Friedrich of Bílá, the owner of Řehlovice, to whom historiography has so far paid virtually no attention. He was a very educated man, the estate director, the governor of the German fiefdoms of the Bohemian Kingdom and a relatively significant figure in the Bohemian estate uprising.

Key words: Thirty Year's War; Bohemian estate uprising; Prague execution 1621; Friedrich of Bílá; Řehlovice; German fiefdoms of the Bohemian Kingdom

Žádná z urozených obětí staroměstské exekuce roku 1621 není tak málo poznaná jako právě Fridrich (Bedřich) z Bílé. Rytíř ze severozápadu Čech nezbudil pozornost ani historiků, ani regionálních badatelů či aspoň publicistů. Důvod je nasnadě – jeho německý původ a celkově slabá pramenná základna. Z toho vyplynuly i chyby a nejasnosti, které se kolem Fridrichovy postavy objevovaly a objevují, jako třeba pochybnosti o tom, zda šlo v době falcké vlády o hejtmana německých lén nebo o purkrabího Hradeckého kraje.^{1]} Či snad o muže, který zastával obě tyto funkce?^{2]} Josef Janáček ve své edici Skálova díla za jeho sídlo označil místo Řehlovic neexistující Jehlovice.^{3]} Tato neznalost a nezáměr jako by měly kořeny ještě mnohem hlouběji v minulosti, protože ani slavný český genealog Gottfried Daniel baron Wunschwitz si žádně poznámky a materiály k Fridrichovi z Bílé a jeho příbuzenstvu do své sbírky nezanesl. Stavovský direktor, jeden z exekuovaných, a přitom „tabula rasa“. Byť mu skvělé vysvědčení vystavil již Pavel Ješín z Bezdězí. Označil jej totiž za mimořádného vzdělance, muže přirozeně umírněného a moudrého, který ke své pověsti nebyl ani lhostejný, ani se jí nechvástal.^{4]}

Na severu Čech poblíž města Ústí nad Labem leží starobylá obec Stadice, tradičně spojovaná s mýtickým předkem rodu Přemyslovců. Legendární

1] Josef PETRÁŇ, *Staroměstská exekuce*, Praha 1996, s. 343. Petráň nekorektně uvádí, že Fridrich z Bílé se stal za Fridricha Falckého purkrabím Hradeckého kraje. Tím byl Bohuslav z Michalovic. Petráň se patrně opřel o Slavatovo chybné sdělení a opomenul korektní údaj Pavla Skály ze Zhoře.

2] Srovnej Petr MAŤA, *Svět české aristokracie (1500–1700)*, Praha 2004, s. 709. Maťa si povšiml rozporu mezi sdělením Slavatovým a Skálovým.

3] Josef JANÁČEK (ed.), *Pavel Skála ze Zhoře. Historie česká. Od defenestrace k Bílé hoře*, Praha 1984, s. 46.

4] Karel HRDINA (ed.), *Pavel Ješín z Bezdězí. Posmrtná pamět*, Praha 1938, s. 27.

pole, dnes s neopomenutelným památníkem, je ale na půli cesty mezi Stadicemi a Řehlovicemi, které byly vždy významnějším územním celkem a pod něž Stadice náleží i dnes.⁵¹ Řehlovice vznikly jistě ve středověku, v době německé kolonizace okolní krajiny, ale jejich etnický ráz mohl být smíšený – používaly se koneckonců oba názvy, český Řehlovice a německý Groß Tschochau (dříve Šachov). První doklad o jejich existenci pochází z první poloviny 14. století, kdy zde už zřejmě stával kostel (doložen 1351), zasvěcený sv. Mikuláši. Dnes na jeho místě stojí barokní stavba s patrocinielem Nejsvětější Trojice. Kromě kostela tu byla od středověku také tvrz, na níž sídlili drobní rytíři, dávno upadnutí v zapomenutí. A nacházel se tu, zřejmě nejpozději od začátku 16. století, také hospodářský dvůr.⁶¹ Řehlovice byly podle starších tvrzení již v 16. století městečkem s hrdelem právem, což měl dosvědčovat dodnes používaný název Na Šibenici východně od jádra obce. Dnes je v místě barokní socha sv. Václava. Údaj ale patrně není pravdivý, konfiskační komise v roce 1621 Řehlovice jednoznačně identifikovala jako ves.⁷¹ Po řehlovické tvrzi se nedochovaly žádné stopy, zanikla již začátkem 18. století poté, co si zdejší vrchnost vybudovala nový barokní zámek v sousedních Hliňanech.

Krátce před rokem 1528 statek Řehlovice i s jeho příslušenstvím a připojeným dubickým zbožím koupil od purkrabího saského hradu Mildenstein Alexandra z Leisnigu († 13. ledna 1528), zástavního pána západočeského Doupova,⁸¹ rytíř Dětřich (či Jetřich) z Bílé, resp. Dietrich von Bielen, jak znělo jeho německé jméno. Pocházel ze starobylého durynského rodu, který měl původ v oblasti kolem města Nordhausen, v jehož bezprostřední blízkosti leží i ona ves Bielen.⁹¹ Rod byl už tehdy poměrně rozvětvený a na rozdíl od Dětřicha většina jeho ostatních příslušníků v zemi předků zůstala. Ve znaku měli zlatou ostrev na modrém poli, z obou stran doprovázenou stříbrnou sekyrkou (či klíčem).¹⁰¹ Jak se Dětřich seznámil s Leisnigem a proč projevil zájem o koupi Řehlovic v dalekých Čechách, se již asi sotva kdy dovíme. V novém domově každopádně založil další rodovou linii, která tu měla zůstat takřka přesně po jedno sto let. Aniž by počestění proběhlo u ní samé, s jejich jménem se tento proces udál, takže z rytířů von Bielen se v Čechách stali rytíři z Bílé. Za tak krásným českým slovem, kontrastujícím se všemi možnými Rožmberky,

51 K dějinám Stadice Jaroslav ZBÍRAL, *Stadice. Obr. historicko-místopisný*, Praha 1911.

61 Jiří ÚLOVEC, *Hrady, zámky a tvrze na Ústecku*, Ústí nad Labem 2002, s. 123–124.

71 Tomáš BÍLEK, *Dějiny konfiskací v Čechách po r. 1618 I*, Praha 1882, s. 26.

81 https://de.wikipedia.org/wiki/Stammliste_von_Leisnig [cit. 19. března 2021].

91 Stanislav KASÍK, *Řehlovice. Poznámky k návrhům obecního znaku a vlajky*, Roudnice nad Labem 2016, s. 18; online: https://www.rehlovice.cz/assets/File.ashx?id_org=14503&id_dokumenty=1349 [cit. 19. března 2021].

101 Viz *Ottův slovník naučný* 4, Praha 1891, s. 53. Autor hesla tvrdí, že šlo o klíče. Sekyrky by ale měly své opodstatnění s ohledem na německý termín (Beilen), příbuzný s přídomkem rytířů z Bílé (Bielen).

Šternberky, Valdštejny apod., by snad nikdo cizozemce ani nehledal. Dětrich z Bílé byl jistě ještě mladým mužem a sžití s českým prostředím mu nečinilo potíže. Ostatně, i manželku si vybral ryze českou, Mariánu z vladyckého rodu Kozelků z Hřivic. Život spolu dali synům Jáchymovi (I.) a Janovi.^{11]} Mohli bychom se také ptát, zda se Dětrich do Čech stěhoval již jako stoupenec učení Martina Luthera, či zda se k němu on nebo jeho potomci přiklonili až později. Ať už za tím stály finanční potíže nebo něco jiného, odprodal Dětrich z Bílé roku 1540 ves Dubici i s patronátním právem k tamnímu kostelu majiteli trmicického panství.^{12]} Asi on sám také nechal do svého řehlovického kostela pořídit dodnes dochovaný pozdně gotický zvon z roku 1535 od zvonaře a kovolijce Tomáše z Litoměřic.^{13]} Jde o jedinou památku, která v Řehlovicích na rytíře z Bílé upomíná. Dětrich měl zemřít roku 1543.^{14]}

Dětrichův syn Jan byl zřejmě mladším z obou bratrů a když jej starší Jáchym vyplatil, pořídil si statek Bělušice na Mostecku, i s důstojnou rytířskou tvrzí. Doložen v jejím držení je ve druhé polovině sedmdesátých let 16. století. Byl-li jeho synem Jan Dětrich, pak tito rytíři z Bílé o bělušické zboží někdy na přelomu 16. a 17. století přišli, protože Jan Dětrich žil v měšťanském domě v Ústí nad Labem a později vlastnil (kromě domu ve Velvarech^{15]}) jen drobnou ves Jeníkov poblíž Duchcova.^{16]} Zemřel velmi zadlužený kolem roku 1617.^{17]} Jáchym (I.), otec budoucího stavovského direktora, se narodil kolem roku 1530. Oženil se s Alžbětou z Bernštejna, s níž měl v krátkém, ale plodném manželství nejméně pět mužských potomků. Dokázal se uplatnit ve službách krále a potažmo císaře Ferdinanda I. Habsburského, který jej jmenoval svým radou a svěřil mu úřad jáchymovského hejtmana.^{18]} Od roku 1562 byl navíc přísedícím pražského apelačního soudu v rytířské lavici.^{19]} Zemřel předčasně

11] Tamtéž.

12] S. KASÍK, *Řehlovice*, s. 4; https://www.rehlovice.cz/assets/File.ashx?id_org=14503&id_dokumenty=1349 [cit. 19. března 2021].

13] Jednalo se o prvního významnějšího severočeského zvonaře. Zesnul kolem roku 1538. Srovnej Oldřich KOTYZA – Jan SMETANA – Jindřich TOMAS, *Dějiny města Litoměřic*, Litoměřice 1997, s. 168.

14] *Ottův slovník naučný* 4, s. 53.

15] Srovnej Národní archiv, Stará manipulace, inv. č. 257, sign. B 75/8, karton 180: Fascikl týkající se sporu Jana Dětricha z Bílé s velvarským měšťanem Matoušem Pintnerem, kterému severočeský rytíř prodal svůj velvarský dům. Jan Dětrich měl další dům také v Ústí nad Labem a nějaké nemovitosti v Předlicích (snad dvůr). Pintner byl očividně jeho věřitelem, a protože Jan Dětrich své závazky nedodržel, Ústečtí mu povolili zvod do jeho ústeckého domu. Spor se táhl v letech 1602–1604 a Jan Dětrich do něj zatáhl i svého příbuzného Jáchyma (II.) z Bílé coby rukojmiho.

16] Tamtéž.

17] Národní archiv, Stará manipulace, inv. č. 405, sign. B 225/1, karton 236 – dluhy Jana Dětricha z Bílé 1595–1617.

18] *Ottův slovník naučný* 4, s. 53.

19] Klára WOITSCHOVÁ, „...což slušného a spravedlivého jest fedrovati...“. *Personální*

roku 1569, a to zřejmě po nějaké zákeřné chorobě, která jej o dva roky dříve donutila k sepsání poslední vůle.^{20]} V té učinil poručníky svých dětí manželku Alžbětu a jejími rádci bratra Jana a strýce Jindřicha (I.). Finanční situace ovдовělé paní s malými dětmi nebyla nejlepší – suplikovala kvůli tomu roku 1571 i císaři a dosáhla alespoň povolení ke snížení daní.^{21]}

Někteří z chlapců, pokud ne dokonce většina, byli v době otcova úmrtí velmi malí, nejmladší snad pouze dvouletý. Nasvědčuje tomu rok, kdy se společně podělili o otcovské dědictví – 1587.^{22]} Sotva by tak neučinili již dříve, kdyby v tu dobu byli všichni dospělí. Synů ale bylo na malý statek příliš, takže Řehlovice se zdejší tvrzí drželi společně Fridrich, Adolf a Jiří, zatímco Jáchym (II.) a Jindřich (II.) se spokojili s vesnicemi Malhostice, Rtyně nad Bílinou a Sezemice.^{23]} Při pohledu na mapu je logika bratrského podělení zřejmá. Uvedená trojice sourozenců si ponechala rodinné državy v jejich východní části, zbylí dva v části západní. I v Malhosticích koneckonců stávala goticko-renesanční tvrz s přílehlým poplužním dvorem, z nichž se dosud určité fragmenty zachovaly.^{24]} O Jiřím další zprávy nejsou, patrně záhy zemřel. Jáchym (II.) se stal majitelem drobného statku Svinčice na Mostecku a v první polovině 90. let 16. století se chystal na tažení do Uher.^{25]} Adolf se díky sňatku s Annou přizemil do mocného severočeského rodu Salhausenů, ale než zesnul, dočkal se zřejmě jen jediné dcery, Alžběty.^{26]} Mohlo se jednat o stejnou Alžbětu, kterou roku 1611 za pozornosti Adama ml. z Valdštejna požádal o ruku Václav Kaplíř ze Sulevic.^{27]} Výhradním majitelem Řehlovic se tak stal Fridrich a druhého dílu původní rodinné državy jeho bratr Jindřich (II.), který ovšem sídlil na Pnětlukách. Když Jindřich (II.) o vánočních svátcích roku 1593 zemřel, ujal se role poručníka jeho dětí (Jindřicha III. a Alžběty) Fridrich.^{28]}

obsazení pražského apelačního soudu v letech 1548–1783, Praha 2010, s. 53.

20] *Ottův slovník naučný* 4, s. 53.

21] Národní archiv, Stará manipulace, inv. č. 257, sign. B 75/9, karton 180.

22] Ale již v roce 1586 bratři Jindřich, Fridrich, Wolf, Jáchym, Jiří a Dětrich z Bílé, sezením na Řehlovicích, vznášeli na císaře prosbu, aby nechal zaknihovat do desk zemských smlouvy, kterou uzavřeli s Janem Horou ml. z Ocelovic a Alžbětou z Bernštejna. Jde o jejich první známé vystoupení. Národní archiv, Stará manipulace, inv. č. 257, sign. B 75/4, karton 180.

23] *Ottův slovník naučný* 4, s. 53.

24] Kolektiv autorů, *Encyklopedie českých tvrzí. II. díl. K–R*, Praha 2000, s. 444.

25] V roce 1593 suplikoval císaři Jáchym z Bílé a na Svinčicích a stěžoval si na bratry Karla a Adama Pfefferkorny z Ottopachu. Měl krátce před mustrunkem a protože se záležitost dotýkala jeho poctivosti, přikázal císař Pfefferkornům, aby mu ihned vyplatili jeho pohledávku nebo se s ním jinak spokojili. Národní archiv, Stará manipulace, inv. č. 257, sign. B 75/11, karton 180.

26] *Ottův slovník naučný* 4, s. 53.

27] Marie KOLDINSKÁ – Petr MAŤA (ed.), *Deník rudolfinského dvořana. Adam mladší z Valdštejna 1602–1633*, Praha 1997, s. 185. Mělo se tak stát v září uvedeného roku.

28] Národní archiv, Stará manipulace, inv. č. 257, sign. B 75/6, karton 180. List Fridricha z Bílé (česky) císaři Rudolfovi II., leden 1595. Informuje ho, že jeho bratr Jindřich zemřel o předmi-

Ostatně, po smrti bratra Adolfa byl současně poručíkem jeho dcery Alžběty.^{29]}

Datum Fridrichova narození je jasně ohraničeno první polovinou padesátých let 16. století, kdy mohla nejdříve proběhnout svatba rodičů, a rokem 1567, kdy bylo na světě všech pět bratrů. A jelikož měl v roce 1605 dva syny univerzitního věku, lze v případě rodného data uvažovat nejdříve o době kolem roku 1560. O Fridrichově mládí je jisté pouze to, že jej prožil na řehlovické tvrzi za dohledu své matky a strýce Jana. Vyrůstal v luteránské víře a v rodině, která byla bez pochyb velmi nakloněna vzdělání, takže mladý Fridrich asi nestudoval jen na některé z městských partikulárních škol (zvláště blízko to bylo do Ústí nad Labem, ale také do Teplic, kde ovšem v předbělohorském období dominoval český živel), nýbrž následně i na některé ze střeoevropských univerzit. Ať už šlo o tu pražskou, nebo o jednu z říšských luteránských (Wittenberg, Lipsko aj.). Jinak by jej Pavel Ješín z Bezdězí jistě nenazval českým Varrem,^{30]} a pokud šlo o latinu, pak i českými Quintilianem či Cicerem.^{31]} Studium jeho synů naznačuje, že se jednalo o univerzitu pražskou, i když kratší pobyt mohl v rámci akademické peregrinace absolvovat i v zahraničí. Kromě němčiny tedy ovládal precizně latinu a také češtinu.

Od roku 1587 začal Fridrich z Bílé hospodařit společně se dvěma bratry na řehlovickém statku. Zhruba v tu dobu se poprvé oženil – se ženou Beatrix z neznámého rodu měl přinejmenším dva syny (Fridricha ml. a patrně Jáchyma Kašpara) a dceru Eufrosinu. Věno, zřejmě poměrně vysoké, ženě zapsal na Řehlovicích, což při bělohorských konfiskacích statek pro rodinu zachránilo. Někdy po roce 1605 Beatrix zemřela a Fridrich se oženil podruhé, a to s Annou ze Salhausenu.^{32]} Jednalo se o pouhou shodu jmen, nikoli o jeho výše zmíněnou švagrovou, vdovu po Adolfovi z Bílé.

V důsledku úmrtí Adolfa a také dalšího bratra Jiřího byl každopádně Fridrich časem výhradním majitelem Řehlovic. Sestávaly ze vsi s tvrzí a poplužním dvorem, ze vsi Brozáněk a vsi (Dolních) Zálezel, to vše v odhadní ceně převyšující devatenáct tisíc kop grošů míšeňských.^{33]} Roku 1592 získal od zadluženého Arnošta ze Šlejnic na tři roky do zástavy jeho část dobkovického

nulých Vánocích a zanechal po sobě syna a dceru a velmi skromný majetek, z něhož movitosti odnesla matka sirotků a ti neměli z čeho pořádně žít, a hlavně platit dluhy, které po Jindřichovi zůstaly. Žádal proto jako jejich strýc o poručnictví. Císař jej poručíkem obratem jmenoval.

29] Srovnej Národní archiv, Stará manipulace, inv. č. 257, sign. B 75/7, karton 180. V roce 1596 přeposílal Rudolf II. Mechtildě Sekerkové ze Salhausenu suplikaci Fridricha z Bílé, v níž si na ni stěžoval kvůli poručnictví nad sirotkem po Adolfovi z Bílé, kterého měl s již rovněž zesnulou Annou ze Salhausenu, a nad statkem, který témuž sirotkovi náležel. Poručnictví chtěl vykonávat Fridrich sám. Císař adresátku vyzval, aby se k Fridrichově požadavku vyjádřila.

30] Marcus Terentius Varro Reatinus – polyhistor, velmi plodný autor, a to v mnoha vědeckých oborech.

31] K. HRDINA (ed.), *Pavel Ješín z Bezdězí. Posmrtná pamět*, s. 27.

32] *Ottův slovník naučný* 4, s. 53.

33] T. BÍLEK, *Dějiny konfiskací v Čechách po r. 1618 I*, s. 25.

statku, mj. i s dobkovickou tvrzí a vsí Radejčínem.^{34]} Podle Dobkovic se po dobu jejich držení také psal a na zdejší tvrzi s manželkou sídlil. Držba to však nebyla neproblematická. Jednak se tu svých nároků domáhal Šlejnic, který Fridricha předvolával před soud pražského purkrabství, u nějž se soudily dlužní spory.^{35]}

Navíc se do nepříjemné záležitosti zapletli jeho poddaní z dobkovického statku. Fridrichův bratr Adolf trpěl nedostatkem finanční hotovosti, a tak si ji vypůjčil u pražského Žida Marka. Zastavil mu za to nějaké movitosti a přislíbil obilí z letní úrody. Jenže toto obilí posléze poskytl bratrovým poddaným a Marka odkázal s platbou na ně. Pražský věřitel si pro uplatnění svých pohledávek vybral dobu (zřejmě léto 1594), ať už záměrně nebo ne, kdy Fridrich z Bílé nebyl doma, protože s českým kontingentem odjel bojovat na uherskou frontu proti Turkům. Přestože veškeré pohledávky na účastníky výpravy měly být odloženy, vydal se Marek do Dobkovic k Fridrichově manželce. Jelikož žena neuměla číst česky, podařilo se mu namluvit jí, že když její manžel jel přes Prahu do Uher, dal mu své svolení domáhat se pohledávek na poddaných, s tím, že paní mu v tom bude nápomocná. Podobně podvedl i tamního rychtáře, který číst neuměl vůbec. Poddaní kvůli tomu přišli k velké škodě – někteří museli prodat dobytek, jiní víno a někteří prý i své ošacení a ložní prádlo. Víno od nich přitom chtěl po svém návratu koupit sám Fridrich a zakázal jim prodávat ho komukoli jinému. Marek víno odvezl do Teplic a také cenu za obilí údajně nadsadil, takže zinkasoval víc, než měl. Fridrich jej dal i s jeho poslem po svém návratu vsadit do vězení na dobkovické tvrzi, kvůli čemuž si na něj Marek císaři stěžoval. Fridrich trval na tom, že na to měl právo. I když by poddaní museli za obilí zaplatit, dokázal by prý Fridrich v případě své přítomnosti celou akci regulovat a neoprávněné požadavky odmítnout. Marek i s poslem se ovšem z vězení jedné noci dostali a Fridrichovo obydlí „zlezli“, což byl také přečin. Marek se hájil, že po Fridrichově návratu na jeho statek přijel z toho důvodu, že někteří jeho poddaní mu peníze ještě neodvedli a měl dostat i půldruhého sudu vína. Místo toho putoval i s poslem do vězení. Nepopíral, že se z vězení dobyli, ale to jen proto, že byli přesvědčeni o své nevině a báli se, jak s nimi bude dobkovický pán zacházet.^{36]}

34] S. KASÍK, *Řehlovice*, s. 7; online:

https://www.rehlovice.cz/assets/File.ashx?id_org=14503 & id_dokumenty=1349 [cit. 19. března 2021].

35] Srovnej Národní archiv, Stará manipulace, inv. č. 257, sign. B 75/6, karton 180. V červenci 1595 Fridrich z Bílé prosil císaře Rudolfa II., aby jeho dosavadnímu právnímu zástupci Pavlovi Prokopovi, měšťanu Starého Města pražského, nařídil, aby mu vrátil dluhopis na deset kop grošů míšeňských, protože už se jim nechtěl nechávat zastupovat. Najal si jej za tuto částku kvůli sporu se Šlejnicem a polovinu mu již i vyplatil. Nebyl s ním ale spokojený, protože Prokop nedávno dopustil, že Fridrich a další jeho bratři u purkrabského soudu prohráli spor s Jáchymem z Těchenic, což je stálo dost peněz. Protože se obával, aby se teď nestalo něco podobného, opatřil si jiného zástupce.

36] Národní archiv, Stará manipulace, inv. č. 257, sign. B 75/12, karton 180. Viz zvláště dopis Fridricha z Bílé císaři z února 1595, v němž celou kauzu podrobně líčí.

Hospodářské aktivity se jinak Fridrichovy očividně dařily, takže svou majetkovou doménu mohl velmi výrazně rozšířit. Kvůli překvapivé absenci příslušného zápisu v deskách zemských sice nevíme, kdy získal zboží Chotiměř, ale jistě se tak stalo před rokem 1615. Stát jej musela kolem třiačtyřiceti tisíc kop grošů míšeňských, na které byla odhadnuta při bělohorských konfiskacích. Lze se dohadovat, zda si takto mimořádně finančně náročnou koupi řehlovický rytíř nemohl dovolit jen díky svému druhému sňatku s Annou ze Salhausenu. K Chotiměři patřila stejnojmenná ves s tvrzí, poplužním dvorem, pivovarem a části vsí Hrušovka, Kletečná, Záhoří, Žim, Prackovice nad Labem, Litochovice nad Labem a o něco odlehlejší Vlastislavi.^{37]} Zrovna tak v neznámé době Fridrich získal ještě prostorný dům v Praze na Malé Straně, zvaný U Tří seker, na dnešním Tržišti (č. p. 302), v hodnotě kolem patnácti set zlatých.^{38]} Podle všeho jen jako spekulaci pak Fridrich z Bílé roku 1617 koupil dva statky na pomezí středních a jižních Čech, Uhřice a Libenice. V centru každého z nich stála renesanční tvrz, ale Fridrich se na ně stěhovat nechystal. Za 16325 kop koupil, za 16500 kop příštího roku prodal. A to ještě zřejmě dokázal menší finanční přebytky investovat do jistin – pokud v případě pohledávky na pražské purkrabství nešlo o dluh vzniklý z jeho pracovní činnosti.^{39]}

Takto dobře situovaný rytíř si pochopitelně mohl dovolit dopřát svým synům univerzitní vzdělání, kvalitního preceptora i případnou kavalírskou cestu, která vzdělávací proces tehdejší šlechtické mládeže zakončovala. Fridrichovi mužští potomci studovali na pražské utrakvistické univerzitě, a to kolem roku 1605, kdy se sem jejich rodiče přijeli poohlédnout po jejich kolejním ubytování. Chlapcům byl vedením univerzity poskytnut byt, v němž údajně kdysi žil slavný profesor a latiník M. Matouš Collinus z Chotěřiny. Fridrich z Bílé s manželkou se jen museli zavázat, že dřevo na otop budou svým ratolestem hradit sami.^{40]} Jedním z preceptorů mladých rytířů z Bílé byl zhořelecký rodák Jakob Hanisius, absolvent školy ve Frankfurtu nad Odrou a mj. též vychovatel omladiny Kotviců z Kotvic. Jakým směrem se Fridrich z Bílé jeho výběrem orientoval, je zřejmé. Pokud jde o jména severočeských studentů, oněch Fridrichových synů, prvním byl jistě Fridrich ml. a druhým s vysokou pravděpodobností Jáchym Kašpar z Bílé.^{41]} Tím ale stopy po Jáchymu Kašparovi zároveň končí – asi záhy zemřel, jelikož v době otcova úmrtí již rozhodně mezi živými nebyl.

37] T. BÍLEK, *Dějiny konfiskací v Čechách po r. 1618 I*, s. 25.

38] Václav LÍVA, *Studie o Praze pobělohorské III. Změny v domovním majetku a konfiskace*, in: Sborník příspěvků k dějinám hlavního města Prahy IX, Praha 1935, s. 321.

39] T. BÍLEK, *Dějiny konfiskací v Čechách po r. 1618 I*, s. 26.

40] Zikmund WINTER, *O životě na vysokých školách pražských knihy dvojce. Kulturní obraz XV. a XVI. století*, Praha 1899, s. 178.

41] Martin HOLÝ, *Ve službách šlechty. Vychovatelé nobility z českých zemí (1500–1620)*, Praha 2011, s. 186.

Fridrichovi synové mohli bydlet i v otcově pražském domě, jenž rytíř z Bílé vlastnil nejpozději od roku 1604, ale zřejmě to nebylo vhodné či žádoucí. Nejpozději od uvedeného data dům, resp. asi jen jeho část, obýval coby nájemník Zachariáš Dietl (Tytl) z Raimundswerdy, úředník české dvorské kanceláře. Nájemník a pronajímatel se dostali kvůli bytu a podmínkám jeho pronájmu do sporu, jenž se vlekl po několik let a rozhodoval o něm český komorní soud.^{42]}

Proč si Fridrich z Bílé opatřoval dům v Praze na Malé Straně? Jistě pro své pravidelné pražské pobyty, protože se již začal aktivněji účastnit politického dění. Poprvé je v daném kontextu doložen k roku 1605 jako účastník českého zemského sněmu, resp. rovnou jako jeho relátor.^{43]} Nepředpokládám, že pronájem bytu právě úředníkovi české dvorské kanceláře byl náhodný. Dietla nepochybně předešle znal a znal také jeho bývalého nadřízeného Kryštofa Želinského ze Sebuzína, donedávna vlivného místokancelře, odstraněného z úřadu koncem 16. století císařem Rudolfem II. a novým kancléřem Zdeňkem Vojtěchem Popelem z Lobkovic především z konfesních důvodů.^{44]} Nejen, že jej znal, Želinský k němu musel chovat plnou důvěru a být jeho přítelem, jinak by si Fridricha z Bílé na smrtelné posteli ve svém dolnobřežanském zámku nevybral mezi čtveřici svědků své poslední vůle (v říjnu 1606, v listopadu Želinský zemřel).^{45]} Pokud obě indicie – Tytl a Želinský – přímo neukazují na Fridrichovo pracovní propojení s českou dvorskou kanceláří, které by se ale mělo někde v pramenech promítnout, pak nelze pochybovat o jeho konexích s předními pražskými úředníky a evangelickou stavovskou reprezentací.

Důležitá role mu připadla již při událostech kolem vzniku Rudolfova majestátu v roce 1609. Fridrich z Bílé byl na jaře zvolen mezi ty, kteří se vypravili jako poselstvo ke kurfiřtovi saskému, v čele s Jáchymem Ondřejem Šlikem. Z měšťanů byl v delegaci např. staroměstský měšťan a luterán Jan Kirchmajer z Rejchvic. Vzhledem k tomu, že není jisté, zda nakonec do Drážďan odjel i Linhart Colonna z Felsu, mohlo Fridrichovi v poselstvu co do důstojnosti náležet hned druhé místo po Šlikovi.^{46]} Česká delegace, složená (opět nikoli náhodou) snad ze samých luteránů, na drážďanském dvoře jednala o podpoře požadavků evangelických stavů. Fridrich z Bílé se během výpravy sblížil nejen se Šlikem, ale poznal také osobně mladého kurfiřta Kristiána II. Saského a nepochybně i jeho mladšího bratra Jana Jiřího, jenž měl svého sourozence

42] Karel STLOUKAL, *Česká kancelář dvorská 1599–1608*, Praha 1931, s. 123. Dietl si k tomu opatřil dvě svědectví, která se dochovala v: Archiv Národního muzea Praha, Genealogická sbírka H, z Bílé.

43] Petr MAREŠ, *Soupis přisedících komorního soudu Českého království v letech 1527–1620*, Praha 2013, s. 102.

44] K tomu Josef BOROVIČKA, *Pád Želinského. Obsazení nejvyšších zemských úřadů v Čechách v letech 1597–1599*, Český časopis historický 28, č. 3–4, 1922, s. 277–304.

45] Pavel KRÁL, *Mezi životem a smrtí. Testamenty české šlechty v letech 1550 až 1650*, České Budějovice 2002, s. 350.

46] Josef LUKÁŠEK, *Jáchym Ondřej hrabě Šlik*, Praha 1913, s. 32.

o dva roky později na saském vévodském stolci nahradit. Začátkem června už byl řehlovický pán zpátky v Praze a účastnil se finálních jednání o Majestát. Společně s Karlem z Vartemberka a sedmi dalšími kolegy tehdy dorazil mezi nejvyšší české zemské úředníky, aby je požádali o přítomnost na rokování evangelických stavů.^{47]} Náboženská svoboda pro nekatolíky se zanedlouho stala skutečností a v Praze mimo jiné vyrostly dva pozdně renesanční (či manýristické) luteránské kostely, jeden na Starém Městě pražském a druhý na Malé Straně, do něhož pak docházel i Fridrich z Bílé se svou rodinou. Vznikl v letech 1611–1613 podle plánů významného architekta severoitalského původu Giovanniho Marii Filippiho a nesl původní zasvěcení Nejsvětější Trojici. Po Bílé hoře došlo nejen ke změně patrocina k počtě Panny Marie Vítězné, ale i k jeho prostorovému přeorientování.^{48]}

K roku 1610 poznáváme Fridrichovu první veřejnou funkci – stal se předsedícím (radou) českého komorního soudu. Znovu jím byl zvolen i léta následujícího a poté opakovaně v letech 1614–1618.^{49]} Je tedy zřejmé, že byl nejen výborným znalcem latiny, ale též soudobého práva a zákonů. Těsně před třetí pražskou defenestrací ještě stihl působit po jedno funkční období (1617/1618) jako hejtman Litoměřického kraje za rytířský stav.^{50]} V rámci jeho krajských povinností, i když nikoli hejtmanských, víme navíc o tom, že v květnu 1610 společně se svým sousedem Jindřichem Koučem z Kouče, trmickým pánem, poslal k vojenské přehlídce litoměřické krajské hotovosti jednoho rejtara a tři mušketyry.^{51]}

Poslední zoufalý pokus císaře Rudolfa II. o obnovení autority skončil začátkem roku 1611 fiaskem, kterému předcházela vpád pasovských vojáků do Čech a na Malou Stranu. Nevíme, jak konkrétně dopadl dům Fridricha z Bílé, ale sotva se vyhnul drancování bezuzdných žoldnéřů. Domnělé viníky začala stavovská komise zanedlouho vyšetřovat a mezi její členy byl vedle Jáchyma Ondřeje Šlika, Martina Fruweina nebo Diviše Černína jmenován také řehlovický pán. Vilém Slavata z Chlumu a Košumberka si dobře zapamatoval, před kým tehdy musel na Pražském hradě v jedné místnosti poblíž Daliborky hájit svou nevinu.^{52]} Zrovna tak si Slavata zapamatoval, resp. zaznamenal, že byl Fridrich z Bílé v roce 1617 přítomen na českém zemském sněmu při volbě krále a že se v sekci radů soudu dvorského a komorního vyslovil pro Ferdinanda Štýrského.^{53]} Stejně jako dřívá většina luteránského křídla v čele se Šlikem.

47] Václav PEŠÁK (ed.), *Protokoly české státní rady z let 1602–1610*, Praha 1952, s. 181 (schůzka proběhla 10. června 1609).

48] Srovnej Wenzel KAI, *Konfese a chrámová architektura. Dva luteránské kostely v Praze v předvečer třicetileté války*, Pražský sborník historický 36, 2008, s. 31–103 a 37, 2009, s. 7–66.

49] Petr MAREŠ, *Soupis předsedících komorního soudu Českého království v letech 1527–1620*, s. 102.

50] Tamtéž.

51] Václav LÍVA (ed.), *Regesta fondu Militare II. 1590–1617*, Praha 1938, s. 415.

52] Josef JIREČEK (ed.), *Paměti nejvyššího kancléře Království českého Viléma hraběte Slavaty II. 1611, 1615, 1617–1619*, Praha 1868, s. 26.

53] Tamtéž, s. 273.

Revolučnímu dění následujícího roku asistoval severočeský rytíř od úplných počátků. Neměl tak chybět ani ve stavovské deputaci, která se během jednání v Karolinu vydala za místodržícími na Hrad do české kanceláře.^{54]} Co ovšem nevíme, je, zda byl osobně přítomen také jejich defenestraci o dva dny později. Je to poměrně pravděpodobné. Hned následujícího dne byl zvolen do třicetiletého direktorského sboru za rytířský stav.^{55]} Díky jeho němčině na Fridricha z Bílé v následujících měsících a letech čekalo hned několik diplomatických úkolů. Sotva pár dní po defenestraci už byl společně s Janem Albinem Šlikem a Martinem Fruweinem na cestě do slezské Vratislavi. Do Prahy se vrátili 22. června za doprovodu stovky slezských kyrysníků, přidáných jim na příkaz slezských stavů a knížat kvůli bezpečnosti. Druhý den ráno podali direktorům zprávu a předali odpověď Slezanů na dopis českého direktoria. Současně kolegy informovali, že habsburská strana tam měla své vyslance už před nimi a že české stavy obvinila z rebelie proti císaři.^{56]} Hned po návratu byl Fridrich z Bílé společně s dalšími osmi kolegy pod vedením Štěpána Jiřího ze Šternberka pověřen vypracováním odpovědi na císařský mandát, který měl vést k „rozpáčené“ (tj. rozklížení) stavovské opozice.^{57]} Koncem září jel Fridrich znovu do Slezska, tentokrát pro změnu s Jáchymem Ondřejem Šlikem, ale znovu i Martinem Fruweinem, aby se ve Vratislavi zúčastnil sjezdu tamních knížat a stavů.^{58]}

Rok 1619 přinesl mimo jiné smrt císaře Matyáše a s tím spojenou volbu nového českého krále. Poté co se čeští stavové dověděli o císařově úmrtí a dostali z Vídně nabídku k jednání, zvolili si delegaci, která se měla krátce před polovinou dubna dostavit na schůzku s Ferdinandem II. do Chebu. Fridrich z Bílé se stal jedním z vyslanců za rytířský stav.^{59]} V srpnu se zúčastnil sněmu, který rozhodl o Ferdinandově zavržení. Podle Viléma Slavaty se zapomenul na svůj hlas z roku 1617, když prohlásil, že není možné, aby byl Ferdinand jejich králem, protože porušoval svobody ve věcech náboženských i politických.^{60]} Při následné královské volbě pak Fridrich hlasoval mezi rytíři na druhém místě po Prokopovi Dvořeckém z Olbramovic – a svůj hlas odevzdal saskému kurfiřtovi Janu Jiřímu I.^{61]} Jistě nikoli překvapivě, známe-li již jeho vazby na Šlika a kontakty s drážďanským dvorem, stejně jako jeho luteránskou víru.

54] Tamtéž, s. 93.

55] J. JANÁČEK (ed.), *Pavel Skála ze Zhoře. Historie česká*, s. 46.

56] Tamtéž, s. 53.

57] Tamtéž, s. 63.

58] Sněm byl zahájen 1. října 1618. J. LUKÁŠEK, *Jáchym Ondřej hrabě Šlik*, s. 137.

59] *Documenta Bohemica bellum tricennale illustrantia II*, Praha 1972, s. 103.

60] J. JIREČEK (ed.), *Paměti nejvyššího kancléře Království českého Viléma hraběte Slavaty II*, s. 301 a 311.

61] J. JANÁČEK (ed.), *Pavel Skála ze Zhoře. Historie česká*, s. 201.

Svou volbu prý hájil slovy, že saský kurfiřt bude českým stavům užitečný.^{62]} V rytířské sekci ovšem zůstal osamocen a rovněž celková volba jasně vyzněla pro Fridricha Falckého.

Nový český vládce se pochopitelně o Fridrichových preferencích musel dovědět, ale rozhodně jej kvůli tomu nezavrhl. Jmenoval jej jak královským radou, tak hejtmanem německých lén Českého království. Nikoli purkrabím Hradeckého kraje, jak tvrdil Vilém Slavata.^{63]} Z omylu jej usvědčil jednak Pavel Ješín z Bezděží,^{64]} jednak vlastnoruční list Fridricha z Bílé. Ten dne 13. ledna 1620 napsal ze svého malostranského domu dopis králi. Jako nově ustanovený hejtman německých lén v něm požádal, aby mu byly k ruce přidány některé osoby znalé lenního práva – sám přitom navrhl dva apelační rady (Dr. Jana Kaufera z Arnsdorfu a Dr. Jana Křtitele Eisena z Lehrbergu), tajného radu Leandra Rüppele z Ruppachu a Felixe Rüdigerera, kteří k tomu podle něho byli velmi dobře kvalifikováni. Dále také krále požádal o to, aby mu byla vydána instrukce, jíž by se při vykonávání svého úřadu řídil. Na závěr svého dopisu poukázal, že k uložení lenních rejstříků a knih, jakož i k přijímání klientů bude na Hradě zapotřebí zvláštní světnice.^{65]} V úřadě se ale ještě pořádně ani nezabydlel a už znovu (únor) cestoval, s doktorem práv Fridrichem Jiřím z Oldenburgu, na žádost falcko-stavovské vlády jako diplomat na saský dvůr jednat s kurfiřtem o pomoci.^{66]} Jan Jiří I. Saský již ovšem neměl důvod pomoci, a naopak se dohodl s císařem Ferdinandem II.

Ke všem uvedeným proviněním se přidala i ta, že Fridrich z Bílé spolupodepsal a zpečetil stavovskou konfederaci a že nechyběl u sepisování celé řady důležitých dokumentů vzbouřených stavů, mj. ohledně jejich práva na svobodnou volbu krále.^{67]} Je proto poměrně s podivem, že se po Bílé hoře nepokusil před vítězi uniknout podobně jako Šlik. V únoru 1621 byl zatčen a uvržen do vězení na Pražském hradě, kam za ním posléze doputoval i záhy polapený Šlik. Ačkoli řehlovický pán svého bývalého kolegu utěšoval, měl se mu bývalý lužický fojt při výpovědi před exekuční komisí odvděčit poukazováním na to, že Fridrich z Bílé byl o všem informován lépe než on.^{68]} Následoval verdikt, jímž severočeský rytíř ztrácel život, čest i majetek.^{69]} O jeho posledních chvílích víme v podstatě jen to, že jej na smrt připravovali němečtí luteránští kněží, jak z malostranského kostela Nejsvětější Trojice, tak ze staroměstského

62] T. BÍLEK, *Dějiny konfiskací v Čechách po r. 1618* I, s. 25.

63] J. JIREČEK (ed.), *Paměti nejvyššího kancléře Království českého Viléma hraběte Slavaty II*, s. 217.

64] K. HRDINA (ed.), *Pavel Ješín z Bezděží. Posmrtná pamět*, s. 27.

65] V. LÍVA (ed.), *Prameny k dějinám třicetileté války* III, s. 49.

66] T. BÍLEK, *Dějiny konfiskací v Čechách po r. 1618* I, s. 25.

67] Tamtéž, s. 25.

68] J. LUKÁŠEK, *Jáchym Ondřej hrabě Šlik*, s. 211 a 214–215.

69] T. BÍLEK, *Dějiny konfiskací v Čechách po r. 1618* I, s. 25.

sv. Salvátora.^{70]} Fridrich z Bílé byl st'at a jeho hlava umístěna na Staroměstskou mosteckou věž. Tělu se mohlo dostat pohřbu v uvedeném malostranském kostele, do vzdálených Řehlovic patrně transportováno nebylo.

O Fridrichově manželce Anně se již v rámci konfiskačního řízení nehovoří, exekuovaný byl podle všeho vdovcem se dvěma dospělými dětmi. Jeho jmění obratem zabavila česká komora.^{71]} Finanční nedoplatek za Uhřice a Libenice ve výši 11 500 kop grošů míšeňských komoře zůstal, stejně tak jistina vystavená purkrabským úřadem na tisíc kop grošů. Chotiměř v příštím roce koupil Adam ml. z Valdštejna, který tak vhodně arondoval své losovické panství. Řehlovice i pražský dům byly prozatím v zástavě ponechány oběma dětem, Fridrichovi ml. a Eufrosině, jako podíl po jejich matce Beatrix. Mateřský podíl ohodnotila císařská likvidační komise na čtyřicet tisíc kop grošů míšeňských a v této hodnotě byl dětem postoupen znovu dědičně roku 1628. O Řehlovice ale málem přišly. Kníže Lichtenštejn totiž navzdory svému ujištění dal v roce 1623 příkaz Václavu Kolidiovi, aby zajel do Řehlovic a do statku jako nového majitele uvedl českého místosudího Jana Daniela Kapra z Kaprštejna. Fridrich ml. dostal příkaz, aby komisi nijak nebránil, ale vypravil se do Prahy, s tím, že určená suma mu (a sestře) bude vyplacena hotovými penězi. Kapr do Řehlovic přijel i s manželkou, ale ani jednomu z nich se statek nelíbil, takže převzetí odmítli. I Fridrich v souvislosti s tím prohlašoval, že jde o statek „*horský, velmi skromný a zpustlý*“, který nikdo nebude chtít ani za polovinu částky, již mají sourozenci dostat. Prosil proto, aby při něm byli zachováni.^{72]} Nové potvrzení dostali až v době, kdy už platilo Obnovené zřízení zemské a císař vydával vypovídací mandáty. Sourozenci se proto kvůli náboženství ze země vystěhovali a Řehlovice hned roku 1628 prodali Ottovi z Nostic, zatímco pražský dům postoupili slezskému agentovi Baltazarovi Hofmannovi z Hofmannsdorfu.^{73]}

Stranou pro-stavovských aktivit za povstání nezůstal ani Fridrichův synovec Jindřich (III.), který tehdy získal doksanskému klášteru zkonfiskovanou ves Rohatce.^{74]} V tu dobu se také oženil s Kateřinou Eufrozinou z Nostic.^{75]} Za podíl na rebelii byl konfiskační komisí nejprve odsouzen ke ztrátě veškerého

70] *Koruna neuvadlá*, s. 357.

71] Srovnej Národní archiv, Stará manipulace, inv. č. 652, sign. C 215/B 14, karton 349 – konfiskace.

72] Národní archiv, Stará manipulace, inv. č. 257, sign. B 75/2, karton 180: Dne 12. října 1623 Karlovi z Lichtenštejna sourozenci Fridrich a Eufrozina z Bílé. Česky a zřejmě již poněkolkáté. Dne 27. října mu psali v téže věci znovu a ve stejné době žádali o pomoc také Viléma Slavatu.

73] T. BÍLEK, *Dějiny konfiskací v Čechách po r. 1618* I, s. 25–26 a V. LÍVA, *Studie o Praze pobělohorské* III, s. 321.

74] J. PROKEŠ (ed.), *Protokol vyšlé korespondence kanceláře českých direktorů z let 1618 a 1619*, s. 141: V září 1619 psali direktori komisařům, kteří měli Rohatce předat Jindřichovi z Bílé.

75] M. ŽITNÝ (ed.), *Korespondence Štastného Václava Pětipeského z Chýš a Egrberku z let 1600–1610*, s. 43: V červenci 1620 si Jindřich z Bílé (pán na Sezemicích) vzal Kateřinu Eufrozinu z Nostic. Pětipeský se svatby účastnil.

jmění, ale po udělení milosti z léta 1623 mu byly ponechány dvě třetiny. Šlo jednak o sezemický statek, jednak o finanční jistinu na více než sedm tisíc kop grošů míšeňských. O tu patrně přišel, ale Sezemice si uchoval.^{76]} Zřejmě šlo jen o jejich část, protože v roce 1622 jiný sezemický díl přikoupil za 5500 kop grošů míšeňských od synů zesnulého Jáchyma Kaplíře ze Sulevic. Jindřich z Bílé měl prodejčům odvést zanedlouho hotově tisíc kop a zbytek jim řádně pojistit, s obojím ale prodléval, ačkoli majetek užíval. Mladí Kaplířové přitom neměli být z čeho živi, proto žádali úřady, aby Jindřicha k platbě pohnuly. Jindřich se zdráhal z toho důvodu, že prý jejich otec, když byl na Litoměřicku výběřím posudného, zadržel nějaké platby zadržel. Komisaři dlouho nedokázali obě strany porovnat.^{77]} Čelit musel Jindřich také požadavkům doksanského převora, který pro svůj klášter požadoval odškodnění za užívání rohateckého zboží.^{78]} Další doklady o Jindřichových osudech k dispozici nemáme – zřejmě odešel do exilu ve stejnou dobu jako jeho bratranec a sestřenice.

Sotva všichni uvedení odešli jinam než do Saska, kde se k nim příslušníci rodu z Bílé hlásili ještě v 19. století. Posledním výhonkem oné české větve měl být baron Vilém z Bílé (Wilhelm von Biela; 1782–1856), vysoký důstojník a proslulý hvězdář. Vyrostl v Drážďanech, ale od roku 1805 sloužil v rakouské armádě proti Napoleonovi a bojoval i v bitvě u Lipska. Po skončení válek se usadil v Praze, studoval astronomii a připsal si několik publikovaných vědeckých objevů.^{79]}

Fridrich of Bílá († 1621). Forgotten Estate Director

Summary

Shortly before 1528, the Řehlovice estate was bought by Dětřich of Bílá, resp. Dietrich von Bielen, as his German name sounded. He came from an ancient Thuringian family, which originated in the area around the town of Nordhausen. The family “von Bielen” became “of Bílá” in Bohemia. Joachim was born around 1530. He married Elizabeth of Bernstein, with whom he had at least five male descendants in a short but fruitful marriage. He worked in the service of the king and therefore the emperor Ferdinand I of Habsburg, who appointed him on his advice and entrusted him with the office of governor of

76] T. BÍLEK, *Dějiny konfiskací v Čechách po r. 1618 I*, s. 26.

77] Spor se táhl přinejmenším v letech 1622–1623. Národní archiv, Stará manipulace, inv. č. 257, sign. B 75/1, karton 180.

78] Doksanský převor Kryšpín Fuk Jindřicha z Bílé kvůli odškodnění poháněl ještě roku 1626. Národní archiv, Stará manipulace, inv. č. 257, sign. B 75/10, karton 180.

79] *Ottův slovník naučný* 4, s. 26. Viz k němu také Jiří UHLÍŘ, *Osobnosti Jaroměře*, Liberec 2011, s. 17–18.

Jáchymov. In addition, from 1562 he was a member of the Prague Appellations-Court. He died prematurely in 1569.

His son was Friedrich. The date of Friedrich's birth is clearly marked by the first half of the 1550 s, when the parents' wedding could first take place, and 1567, when all five brothers were born. And since he had two sons of university age in 1605, in the case of his birth date, the period around 1560 can be considered first. He grew up in the Lutheran faith and in a family that was undoubtedly very inclined to education, so young Friedrich probably studied not only at some of the particular schools, but subsequently at some of Central European universities.

From 1587, Friedrich of Bílá started ruling together with two brothers in Řehlovice. He married for the first time at that time - he had at least two sons (Friedrich jr. and probably Joachim Caspar) and daughter Euphrosine with his wife Beatrix. Sometime after 1605, Beatrix died and Friedrich married a second time, Anna of Salhausen. As a result of the deaths of two brothers, Friedrich became the sole owner of Řehlovice. In 1592, he acquired from indebted Ernst of Schleinitz for three years (as a pledge) his part of Dobkovice estate, including the Dobkovice residence and the village of Radejčín. His economic activities were obviously thriving, so he could expand his property domain very significantly. Sometime before 1615 he acquired Chotiměř. In the unknown period, Friedrich also acquired a spacious house in Prague in the Lesser Town (today No. 302). Apparently, just as speculation, Friedrich bought two estates on the border of Central and Southern Bohemia, Uhřice and Libenice (1617). Friedrich's male descendants studied at the Utraquist University in Prague around 1605, when their parents came here to look for their accommodation. One of the preceptors of the young men of Bílá was Jakob Hanisius (from Görlitz), a graduate of a school in Frankfurt an der Oder.

From the beginning of the 17th century, Friedrich became more actively involved in politics. For the first time in this context is he documented in 1605 as a participant of the Bohemian assembly. It is possible that he worked for the Bohemian court office. His connections with leading Prague officials and the evangelical estate representation can be documented. He played an important role in the events surrounding the establishment of Rudolf's privilege of religious freedom in 1609. In the spring, Friedrich was chosen among those who went to Saxony. At the beginning of June, he was back in Prague and took part in the final negotiations for Rudolf's privilege. By 1610, we became aware of Friedrich's first public office - he became a councilor of the Bohemian Chamber Court. He was re-elected in the following year and then repeatedly in the years 1614–1618. For one term (1617/1618) he served as governor of the Litoměřice region.

Friedrich of Bílá assisted the revolutionary events of 1618 from the very beginning. He should not have been absent from the deputation, which went to the Prague castle to the Bohemian court office during the negotiations in Karolinum. What we don't know, however, is whether he was also personally present at their defenestration two days later. It is quite probable. The very next day, he was elected to the thirty-member director's choir. Thanks to his German, Friedrich of Bílá was faced with several diplomatic tasks in the following months and years (negotiations in Saxony, negotiations with Ferdinand II in Cheb). During the royal election, Friedrich voted in favor of the Saxon Elector Johann Georg I. The new Czech King Friedrich nevertheless appointed him Royal councilor and Governor of the German Fiefs of the Bohemian Kingdom.

In addition to all these faults, Friedrich of Bílá co-signed and sealed the Confederation, and that he was not absent from compiling a number of important documents of the rebellious states, including their right to free choice of king. After the Battle of White Mountain followed his capture, trial and verdict, by which Friedrich of Bílá lost his life, honor and property. On June 21, 1621, he was executed in Prague's Old Town Square.

Kostel Panny Marie Vítězné na Malé Straně, kdysi luteránský kostel Nejsvětější Trojice. Foto J. Kilián 2021

Kostel v Řehlovicích. Foto J. Kilián 2018

Starobylý kostel v Brozánkách. Foto J. Kilián 2021

Tržiště 302, dříve malostranský dům Fridricha z Bílé. Foto J. Kilián 2021